

Noorte osalus

Töötoa eesmärk on tõsta teadlikkust osalemisvormidest ja võimalustest.

Õpiväljundid

- Teab, mis on noorte osalus.
- Teadvustab noorte kaasa rääkimise võimalusi neid puudutavates teemavaldkondades ja otsustes.
- Oskab otsida infot osalusvõimaluste kohta.
- Arenenud on arvamuse avaldamise ja esinemise julgus.

Ettevalmistus

- Tutvu noorteinfo töötubade üldjuhendiga ning tee vajalikud ettevalmistused.
- Kohanda töötuba vastavalt sihtgrupile ja keskkonnale (füüsiline vs virtuaalne).
- Tutvu enne töötoa läbiviimist mõistetega osalus ja kaasatus, mis aitab arutelusid alata ja suunata (vt Lisamaterjalid). Õpi, millised osalusvormid on olemas.
- Valmista ette Mentimeter teemal „osalusvormid“ ja loos.
- Prindi välja vajalik tööleht gruppitööks „Osaluse töötoa olukorra kirjeldused“ (vt Lisamaterjalid).

Sissejuhatus (15 minutit)

Sissejuhatab arutelu

Juhul kui grupis osalevad üksteisele võõrad noored, siis vii läbi **tutvumisring**.

Tutvusta tänase töötoa teemat, milleks on osalus ja noorteinfo. Küsi, kas ja milliseid **kokkuleppeid** grupp vajab selleks, et end turvaliselt tunda?

Palu osalejatel ükshaaval öelda, mis on nende jaoks osalus ja kus nad osalevad? Ava arutelu ja tutvusta osaluse mõistet ja vorme:

- Millised võimalused osaluseks on?
- Millised osalusvormid Eestis on?
- Miks on osaluseks oluline olla infoväljas?

Kui osaluse mõiste on avatud, siis palu osalejatel võtta isiklik nutiseade ning minna Mentimeterisse ja sisestada sinna kood.

Palu osalejatel kirjutada **üks osalusevorm**, kus nad juba osalevad või sooviksid osaleda.

Jätke märksõnad ekraanile silme ette, need võivad aidata järgmise harjutuse juures.

Sisuosa (50 minutit)

Osalusvormidega tutvumine

Moodustage neljased grupid. Gruppide moodustamiseks moodustage üks rivi ja neljaks loe.

Jaga igale grupile kaks märkmepaberit. Iga grupp saab **kaks küsimust**, millele tuleb leida vastused ning sõnastada need võimalikult lühidalt, kuid sisukalt.

Tutvusta osalejatele, kust leiab osaluse kohta infot (vt Lisamaterjalid), kasutada võib ka muid allikaid, kuid oluline on see, et osalejad leiavad vastused avalikust meediaruumist ise.

- Mis on noorte osalus?
- Mis on e-osalus?
- Erinevad osalustüübid – 4 tk.
- Mis tasandil on noorte osalus Eestis?
- Mis on õpilasesindus?
- Mis on üliõpilasesindus?
- Mis on noortevolikogu?
- Noorteorganisatsioonide tegevus Eestis.

Pane seinale/ tahvlile tahvlipaber ning palu igal grupil valida üks esindaja, kes tuleb tahvli ette ning esitab ühe minuti jooksul [liftikõnena](#) (selgita, mis on liftikõne) grupi vastused. Võta taimeriga aega, kokkuvõtte peab olema täpselt 1 minut. Teised näitavad käemärkidega pärast liftikõnet, kas nad said vastuse ja info oli piisav (pöial üles/ pöial alla). Kui vastus ei olnud piisav, siis arutlege, mis jäi puudu või mis tundus vale info.

Märkmepaberid lisada pärast liftikõne tahvlipaberile. Moodustub „osaluse teooria sein“.

Veebitöötoa korral saab kasutada näiteks Zoom *breakout room*se ja Padleti võimalusi.

Olukorra lahendamine

Jätkake samades gruppides. Määra igale grupile roll:

- 1.Noored, osa kambast
- 2.Politsei
- 3.Noortekeskus/ noorsootöötajad
- 4.Noorte kamba liider

Jaota igale grupile **olukorra kirjeldus** (lisatud väljaprintitav tööleht) või kohandage/ mõelge olukord välja kohapeal:

Ühes väikeses linnas on noored silma jäänud väljakutsuva käitumisega – on erinevaid juhtumeid, kus rikutakse avalikus ruumis korda, alaealised veibivad, kogunetakse kampades, ollakse lärmakad. Politseile on teatatud ka hoonetele sodimistest ja prügikastide lõhkumisest mänguväljakute juures ja on tunnistajaid, mis viitavad samale noortegrupile. Noored ise ütlevad, et nemad pole tahtlikult midagi halba teinud, et nemad ainult suhtlevad ja saavad sõpradega kokku ja jäetagu nad lihtsalt rahule. Ka kohalik noortekeskus on teadlik kogukonnas toimuvast ja soovib noortega kohtumist korraldada.

Iga grupp arutleb vastavalt oma rollile olukorra tingimusi, põhjuseid, lahendusi. Jälgima peab seda, et:

- **noored, osa kambast (grupp 1)** leiavad, et nende käitumine ei ole teiste asi ja nad lihtsalt tahavad vaba aega veeta
- **politsei (grupp 2)** põhjendab, miks avaliku korra rikkumine ei ole lubatud
- **noortekeskus (grupp 3)** soovib leida lahendusi ning
- **noorte kamba liider (grupp 4)** on avatud koostööks kui noori päriselt kuulatakse.

Suunavad küsimused olukorra lahendamiseks:

- Kuidas ja miks nii käitunud?
- Mis kommunikatsioonikanaleid kasutad olukorra parandamiseks?
- Kelle poole esimesena pöörduda?
- Mis võiks olla lõplik tulemus?

Palu osalejatel koguneda tagasi ja jääda oma grupiliikmete juurde, et rollid oleks eristatavad. Iga grupp saab 2 minutit, et **oma seisukohta kaitsta** ja tuua välja põhjendused, lahendused või muu oluline info. Pärast seda toimub avatud arutelu, kus proovitakse leida kõigile sobiv lahendus.

Julgusta arutelu. Umbes viie minuti pärast lõpeta arutelu ja küsi, mis seisukohale jõuti. Kui lahendus leitakse varem, siis tõusevad kõik osalejad püsti ja ütlevad, et leidsid olukorrale lahenduse. Kui lahendust ei leita, reflekteerige, mis oli probleemiks, kuidas osalejad ennast arutelu käigus tundsid või mis oleks võimalikud lahendused.

Täna noori kaasa mõtlemise eest ja palu neil “rollist” välja tulla hingates sügavalt sisse ja välja.

Veebitöötoa korral saab kasutada Padleti või Google drive'i (nt Jamboardi) võimalusi.

Kokkuvõte (15 minutit)

Küsi osalejatelt:

- Millise teema puhul soovid tulevikus otsuste tegemisel või arvamuse avaldamisel kaasa rääkida ja kuidas seda teha saab?
- Millise esimene samm saad selles suunas teha?
- Kellelt saan teema kohta infot?

Veebitöötoa korral saab kasutada näiteks Mentimeteri võimalusi.

Lisamaterjalid

Osalus

[Osaluskogud](#)

[Eesti Õpilasesinduste Liit](#)

[Eesti Üliõpilaskondade Liit](#)

[Noorte osaluskogud ja noorteühendused](#)

[Lastekaitse Liidu konverents “Õnnelik laps - kuulatud, kaasatud, mõistetud”](#)

[Tartu Ülikool “Noorte osalus otsustusprotsessides”](#)

[E-osalus Eestis ehk kuidas alati osaleda](#)

[Teeviit Tulevikku podcast “Noored on ise muutuste loojad”](#)

Kaasamine

[Kaasamine](#)

[Teeviit Tulevikku podcast “Miks kõik räägivad noorte kaasamisest?”](#)

[Noortekeskuse aktiivgrupi juhend](#)

Olukorra lahendamine

Olukorra kirjeldus:

Ühes väikeses linnas on noored silma jäänud väljakutsuva käitumisega – on erinevaid juhtumeid, kus rikutakse avalikus ruumis korda, alaealised [veibivad](#), kogunetakse kampades, ollakse lärma kad. Politseile on teatatud ka hoonetele sodimistest ja prügikastide lõhkumisest mänguväljakute juures ja on tunnistajaid, mis viitavad samale noortegrupile. Noored ise ütlevad, et nemad pole tahtlikult midagi halba teinud, et nemad ainult suhtlevad ja saavad sõpradega kokku ja jäetagu nad lihtsalt rahule. Ka kohalik noortekeskus on teadlik kogukonnas toimuvast ja soovib noortega kohtumist korraldada.

Iga grupp arutleb vastavalt oma rollile olukorra tingimusi, põhjuseid, lahendusi. Jälgima peab seda, et:

- **noored, osa kambast (grupp 1)** leiavad, et nende käitumine ei ole teiste asi ja nad lihtsalt tahavad vaba aega veeta
- **politsei (grupp 2)** põhjendab, miks avaliku korra rikkumine ei ole lubatud
- **noortekeskus (grupp 3)** soovib leida lahendusi ning
- **noorte kamba liider (grupp 4)** on avatud koostööks kui noori päriselt kuulatakse.

Teil on umbes 10 minutit, et võtta seisukoht, tuua välja olukorra põhjendused või lahendused jne. Mõelda olukorra kontekstis:

- Kuidas käitud? Mis on arvamuse põhjendused ja väited?
- Mis kommunikatsioonikanaleid kasutad olukorra parandamiseks?
- Kelle poole esimesena pöördud?
- Mis võiks olla lõplik tulemus?